

Çeviri Makale | Translated Article
Geliş tarihi | Received: 12.06.2025
Kabul tarihi | Accepted: 20.09.2025
Yayın tarihi | Published: 25.10.2025

Abdurrahman Gülmez

<https://orcid.org/0009-0001-3624-9786>

PhD, Mehmet Akif Ersoy Anatolian High School, Türkiye, agulmez81@gmail.com

Atıf Künyesi | Citation Info

Gülmez, A. (2025). Wells, Hitler ve Dünya Devleti. (Çev. A. Gülmez). *Akademik Tarih ve Düşünce Dergisi*, 12 (5), 727-734. (Orijinal eser: George Orwell, *Selected Essays*, ed. Stefan Collini (Oxford: Oxford University Press, 2021).

Wells, Hitler ve Dünya Devleti*

Öz

Bu metin, George Orwell'in H. G. Wells'in siyasi vizyonunu ve özellikle II. Dünya Savaşı (1939–1945) bağlamındaki görüşlerini eleştirel bir biçimde incelediği bir değerlendirme yazısıdır. Orwell, Wells'in savaş ve faşizm karşısındaki tutumunu; özellikle Hitler'in yükselişi konusundaki iyimserliğini ve gerçeklikten kopuk öngörülerini derinlemesine sorgular. Metin, Wells'in askeri güce ve milliyetçiliğe karşı olan entelektüel ve liberal tavrını, bilim ve ilerleme temelli evrensel bir "dünya devleti" idealizmine bağlar. Ancak Orwell'e göre Wells'in bu görüşü dönemin siyasi gerçekliklerinden uzaktır; çünkü Nazi Almanyası, bilimsel ve teknolojik gelişmeleri barbarlık ve totaliterlik hizmetine sokmuştur. Orwell, Wells'in 19. yüzyıl liberal aklına dayanan iyimserliğinin, faşizmin irrasyonel ve ilkel güçlerini kavrayamamasına yol açtığını savunur. Ona göre Wells'in önerdiği "dünya devleti" ideali, beş büyük askeri güçten birinin dahi rızasını alamayacak denli ütopyacı bir düşüncedir. Ayrıca Orwell, halkları harekete geçiren esas gücün entelektüel sağduyu değil; savaş sevgisi, dini inanç, ırksal gurur ve lidere tapınma gibi derin psikolojik ve kültürel unsurlar olduğunu öne sürer.

Anahtar Kavramlar: H. G. Wells, Hitler, Dünya Devleti

Wells, Hitler and the World State

Abstract

This text is a critical review in which George Orwell examines H. G. Wells's political vision, particularly his views in the context of the Second World War (1939–1945). Orwell questions Wells's attitude toward war and fascism, focusing especially on his optimism regarding Hitler's rise and his unrealistic predictions. The text connects Wells's intellectual and liberal stance—opposed to militarism and nationalism—to his belief in a universal "world state" founded on science and progress. However, according to Orwell, Wells's view is detached from the political realities of his time, since Nazi Germany

* Bu çeviri yazısı, George Orwell, *Selected Essays*, ed. Stefan Collini (Oxford: Oxford University Press, 2021) adlı eserden alınmıştır. Çeviri yazısındaki dipnotlar editöre aittir (Ç.N.). H. G. Wells'in "Hitler ve Dünya Devleti" başlıklı yazısı ilk olarak Ağustos 1941'de *Horizon* dergisinde yayımlanmış, daha sonra *Critical Essays* adlı eserde yeniden basılmıştır. Çeviri yazı, yazar tarafından yapılmıştır.

Copyright and License Statement

All publication and copyright of this article are held by the *Journal of Academic History and Ideas / Akademik Tarih ve Düşünce Dergisi*. The article is made available by the journal as open access under the terms of the *Creative Commons Attribution–NonCommercial 4.0 International License* (CC BY-NC 4.0) (<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>). Under this license, the article may be used, reproduced, and shared in any medium for non-commercial purposes, provided that proper scholarly attribution is given; however, the original content may not be altered, transformed, or used to create derivative works. The scientific, legal, and ethical responsibility for the content of the works published in the journal rests entirely with the author(s) of the article; the journal's editors and editorial board cannot be held responsible for this content. All requests concerning commercial reuse, translation, or republication of the article must be directed to the journal's editorial board at akademiktarihvedusunce@gmail.com.

had already turned scientific and technological advances into tools of barbarism and totalitarianism. Orwell argues that Wells's optimism, rooted in nineteenth-century liberal rationalism, prevented him from understanding the irrational and primitive forces that sustained fascism. In Orwell's view, Wells's proposed "world state" ideal is a utopian vision incapable of gaining the consent of even one of the major military powers. Moreover, Orwell asserts that the true forces motivating nations are not intellectual common sense but deep psychological and cultural drives such as the love of war, religious faith, racial pride, and devotion to the leader.

Keywords: H. G. Wells, Hitler, World State

Uzmanlar, mart ya da nisan ayında İngiltere'de büyük bir nakavt darbesi yaşanacağını söylüyor... Hitler'in bu işle ne derece ilişkili olduğunu bilemiyorum. Azalmış ve dağılmış olan askeri gücü, muhtemelen Yunanistan ile Afrika'da sınanmadan önceki İtalyan kuvvetlerinden pek de büyük sayılmaz. Alman hava gücü büyük oranda zayıfladı; zamanın gerisinde kaldı, üst düzey komutanlarının çoğu ya hayatını kaybetti, ya cesaretini yitirdi ya da bitkin düştü. 1914'te Hohenzollern ordusu dünyanın en iyisiydi. Ancak Berlin'deki o küçük, bağırان özürünün arkasında böyle bir güç yok... Yine de askeri 'uzmanlarımız', bekleyen bu hayaleti tartışmaya devam ediyor. Onların hayal dünyasında, donanımı kusursuz ve disiplini yenilmezdir. İspanya ve Kuzey Afrika üzerinden kesin bir 'darbe' vurmak, Balkanlar boyunca ilerlemek, Tuna'dan Ankara'ya, oradan İran'a, Hindistan'a yürümek; 'Rusya'yı ezmek' ya da İtalya'daki Brenner Geçidi'ne ulaşmak gibi hayaller kurarlar. Ancak haftalar geçer ve bu hayalet, mükemmel bir sebepten ötürü bunların hiçbirini gerçekleştirmez. Hâlihazırda sahip olduğu yetersiz silah ve mühimmatın çoğu elinden alınmıştır; ayrıca Hitler'in Britanya'yı işgal etmek için yaptığı akılsız hamleler boşa harcanmıştır. Derme çatma disiplini ise, Blitzkrieg'in sona erdiğinin ve savaşın anavatana yıkım getirmek üzere yaklaştığının korkutucu farkındalığı altında giderek zayıflamaktadır.

Bu alıntılar *Cavalry Quarterly* [dergisinden] değil, H. G. Wells'in bu yılın başlarında¹ kaleme aldığı ve şu anda *Yeni Dünya Rehberi*² adlı kitapta yeniden yayımlanan bir dizi gazete makalesinden alınmıştır. Bu yazılar kaleme alındıktan sonra, Alman ordusu Balkanlar'ı istila etmiş, Sirenayka'yı yeniden ele geçirmiş ve Rusya'yı işgal etmeye başlamıştır; ayrıca dilediği an Türkiye ya da İspanya'ya da yönelebilir. Bu harekâtın nasıl sonuçlanacağını kestiremiyorum. Ancak görüşlerine değer verilmesi gereken Alman genelkurmayının, bu savaşı üç ay içinde bitireceklerinden emin olmamaları hâlinde böyle bir saldırıya girişmeyeceklerini belirtmek gerekir. Alman ordusunun bir hayaletten ibaret olduğu, donanımının yetersiz, moralinin bozuk olduğu gibi iddialar ise bu noktada geçerliliğini yitirmiştir.

¹ 1941'in başlarında.

² H. G. Wells, *Guide to the New World: A Handbook of Constructive World Revolution* (Londra: Gollancz, 1941). Yazar, bu eseri çeşitli gazete makalelerini bir araya getirerek oluşturmuştur.

Wells, Berlin’de bağıırıp duran bu küçük ve zavallı adamın karşısına ne koyuyor? Her zamanki gibi, bir dünya devleti hayaliyle ilgili görüşlerini ve insan haklarına, anti-totaliter eğilimlere vurgu yapan Sankey Deklarasyonu’nu.³ Son kırk yıldır, özellikle de hava gücünün küresel bir otorite tarafından denetlenmesi gerektiğini savunarak, bu kadar açık bir gerçeği hâlâ kavrayamayan insanlara karşı öfkeli bir şaşkınlıkla aynı mesajı durmaksızın dile getiriyor.

Federal bir dünya hava gücüne ihtiyaç duyduğumuzu söylemenin ne anlamı var? Asıl mesele, bunu nasıl hayata geçireceğimize. Bir dünya devleti fikrinin arzu edilir olduğunu dile getirmenin ne yararı var, eğer beş büyük askeri güçten biri bile böyle bir yapıya boyun eğmeyi düşünmüyorsa? Geçmişteki sağduyulu insanların çoğu, Wells’in fikirlerine büyük ölçüde katılıyordu. Ancak bu insanların ne etkin bir gücü var ne de, çoğu durumda, kendilerini feda etmeye yönelik bir eğilimleri. Hitler ise hem suçlu hem de delirmiş bir liderdir; fakat milyonlarca askerden oluşan bir ordusu, binlerce uçağı, on binlerce tankı vardır. Onun iyiliğı için koca bir ulus, altı yıl boyunca fazla çalışmayı, ardından iki yıl daha savaşmayı göze almıştır. Oysa Wells’in savunduğı sağduyu adına –temelde hazcılığa dayalı bir dünya görüşü uğruna– neredeyse kimse bir damla kan dökmeye razı değildir. Dünyayı yeniden inşa etmekten ya da barışı tesis etmekten söz etmeden önce, Hitler’i ortadan kaldırmanız gerekir. Ancak bu da, Nazilerin yöntemleriyle aynı olmasa bile, muhtemelen ‘aydınlanmış’ ve hazcı insanlar için son derece rahatsız edici bir güç ve disiplin düzeni kurmayı gerektirir. Geçtiğimiz yıl İngiltere’yi ayakta tutan neydi? Elbette kısmen, daha iyi bir geleceğe dair belirsiz bir umut. Ama esas olarak, atalarımızdan miras kalan vatanseverlik duygusu ve İngilizce konuşan halkların diğerlerinden üstün olduğu yönündeki köklü inanç. Son yirmi yıldır, İngiliz solcu entelektüellerinin temel hedefi bu tür duyguları yıkmak oldu. Eğer bu amaçlarında başarılı olsalardı, bugün Londra sokaklarında devriye gezen S.S. askerlerini görüyor olabilirdik. Peki, Ruslar Alman işgaline neden böylesine gözü kara bir direnişle karşılık veriyor? Belki kısmen, bazılarının zihninde silik bir hatıra olarak kalan Ütopik Sosyalizm ideali uğruna... Ama asıl neden, Stalin’in neredeyse hiç değıştirmeden yeniden canlandırdığı ‘Kutsal Rusya’yı’ —yani ‘anavatanın kutsal toprağını’— savunma arzusudur. Gerçekte dünyayı harekete geçiren enerji, liberal entelektüellerin genellikle anakronizm diyerek küçümsediğı ve çoğu zaman kendi içlerinde bastırarak yok ettikleri duygulardan beslenir: ırksal gurur, lidere duyulan bağılılık, dinsel inanç ve savaş tutkusu.

³ Sankey Beyannamesi eğilimi üzerine: Önde gelen bir yargıç olan John, Viscount Sankey, 1929–1935 yılları arasında Lord Şansölye olarak görev yapmıştır. 1940 yılında ise, daha sonra Birleşmiş Milletler tarafından desteklenen *İnsan Hakları Bildirgesi*’nin öncüsü niteliğindeki *Haklar Bildirgesi*ni hazırlayan komiteye başkanlık etmiştir.

Hitler’i Deccal ya da Kutsal Ruh olarak görenler, aslında onun sadece bir maskaralık figürü olduğunu ve ciddiye alınmaması gerektiğini savunan entelektüellere kıyasla gerçeğe daha yakındır. Bu tür hafife alma yaklaşımları, esasen İngiltere’deki güvenli ve korunaklı yaşam koşullarının bir yansımasıdır. Nasıl ki Barış Sözü Birliği, aslında donanmanın sağladığı güvenliğe dayanıyorsa, Sol Kitap Kulübü de özünde Scotland Yard’ın koruyucu etkisinin bir sonucudur.⁴

Son on yılda ortaya çıkan gelişmelerden biri, tarihi siyasi eleştiriyiyle harmanlayan ve genişletilmiş broşür niteliğindeki “politik kitap”ın önemli bir edebi tür haline gelmesidir. Ancak bu türün en güçlü temsilcileri —Troçki, Rauschning, Rosenberg, Silone, Borkenau, Koestler⁵ ve diğerleri— İngiliz değildir. Neredeyse hepsi totaliter rejimlerle doğrudan karşılaşmış, sürgünü ve baskıyı bizzat yaşamış, aşırı uçlardan gelerek bu rejimlere sırt çevirmiş kişilerdir. Buna karşılık, yalnızca İngilizce konuşulan ülkelerde, savaş başlayana dek Hitler’in yalnızca zararsız bir deli olduğu ve Alman tanklarının âdeta kartondan yapıldığı yönünde bir inanç egemen olmuştur. H. G. Wells’in, daha önce aktardığım alıntılardan da görülebileceği gibi, hâlâ bu düşünceyi taşıdığı söylenebilir. Ne bombalamalar ne de Yunanistan’daki Alman askeri harekâtı Wells’in fikrini değiştirmiştir. Onunla Hitler’in gerçek gücünü kavrama arasında, yaşam boyu yerleşmiş bir düşünme alışkanlığı engel oluşturmaktadır.

Wells, tıpkı Dickens gibi, askerî olmayan orta sınıfa mensuptur. Silahların gümbürtüsünde, mahmuzların şingirtisinde, eski bir bayrak geçerken gırtlaktaki takırtıda adeta buz kesilir. Hayatın dövüş, avlanma ve kabadayılık gibi yönlerine karşı koyulmaz bir nefreti vardır. İlk kitaplarının hepsinde atlara duyduğu bu nefreti, güçlü bir propaganda diliyle simgeleştirir. *Outline of History*’nin⁶ başlıca kötü adamı, askerî bir maceracı olarak tasvir edilen Napolyon’dur. Son kırk yılda yazdığı neredeyse her eserde aynı fikrin tekrarlandığını görürüz:

⁴ Sol Kitap Kulübü için bkz. s. 101. Scotland Yard, polisin Londra’daki karargâhıdır. Barış Taahhüdü Birliği, vicdani retçileri destekleyen ve savaşa son vermek için çalışan pasifist bir kampanya örgütüdür. Kraliyet Donanması ise bu tarihte hâlâ dünyanın en güçlü donanması olarak kabul edilmekteydi ve Britanya’nın ana savunma hattı olduğuna inanılıyordu. Elbette Orwell’in (her fırsatta vurguladığı) görüşüne göre, iki “ilerici” örgütün yüksek ilkeleri ancak polis ve silahlı kuvvetlerin sağladığı koruma sayesinde mümkün olabilirdi.

⁵ Leon Troçki, *İhanete Uğrayan Devrim (The Revolution Betrayed)* (New York: Doubleday, Doran & Co., 1937); Hermann Rauschning, *Nihilizmin Devrimi: Batı’ya Bir Uyarı (The Revolution of Nihilism: Warning to the West)* (New York: Longmans, Green, 1939); Alfred Rosenberg, *Yirminci Yüzyılın Miti (The Myth of the Twentieth Century)* (Münih: Hoheneichen Verlag, 1930); Ignazio Silone, *Ekmek ve Şarap (Bread and Wine)* (New York: Harper & Brothers, 1936); Franz Borkenau, *İspanya Savaş Alanı: Bir Tanığın Gözünden İspanya İç Savaşı (The Spanish Cockpit: An Eyewitness Account of the Political and Social Conflicts of the Spanish Civil War)* (Londra: Faber & Faber, 1937); Arthur Koestler, *Gün Ortasında Karanlık (Darkness at Noon)* (Londra: Jonathan Cape, 1940). Bu yazarlar arasında özellikle Koestler, Silone ve Borkenau, Orwell’in düşünsel çevresinde yer almış ve onun çeşitli yazılarında değerlendirdiği isimlerdir. Orwell’in “Arthur Koestler” (1944) başlıklı makalesi için bkz. George Orwell, “Arthur Koestler,” *Collected Works*, cilt 16 (Londra: Secker & Warburg, 1998), 391–402.

⁶ H. G. Wells, *The Outline of History: The Whole Story of Man; Being a Plain History of Life and Mankind* (Londra: Cassell, 1920). İlk olarak Kasım 1919’dan itibaren iki haftada bir yayımlanan resimli bir versiyon hâlinde yirmi dört kısım olarak basılmış, 1920 yılında ise tek cilt hâlinde yayımlanmıştır.

Planlı bir dünya devleti için çalışan bilim insanıyla, geçmişin düzensiz yapısını yeniden canlandırmaya çalışan gericiler arasındaki sözde karşıtlık. Romanlarında, ütopyalarında, denemelerinde, filmlerinde, broşürlerinde hep aynı antitez yer alır: Bir yanda bilim, düzen, ilerleme, enternasyonalizm, uçaklar, çelik, beton, hijyen; diğer yanda ise savaş, milliyetçilik, din, monarşi, köylüler, Yunan profesörler, şairler ve atlar. Wells'e göre tarih, bilim insanlarının romantik insanlara karşı kazandığı bir dizi zaferdir. Büyücü-doktorların yerine bilim insanlarının kontrolü ele aldığı "makul" ve planlı bir toplumun er ya da geç galip geleceğini varsaymakta muhtemelen haklıdır; ancak bunun yakın bir gelecekte gerçekleşeceğini düşünmek, tamamen başka bir varsayımdır. Rus Devrimi sırasında Wells ile Churchill arasında yaşanan ilginç bir tartışma, farklı biçimlerde de olsa hâlâ varlığını sürdürmektedir.⁷ Wells, Churchill'i Bolşeviklerin kan damlayan canavarlar olduğuna dair kendi propagandasına inanmamakla; ancak aynı zamanda, Churchill gibilerin içinde yer bulamayacağı Bolşeviklerin sağduyulu ve bilimsel bir çağ başlatacağından korkmakla suçluyordu. Ne var ki, Bolşeviklere dair Churchill'in öngörüsü, Wells'inkine kıyasla gerçeğe daha yakındı. İlk Bolşevikler -onlara nasıl bakılırsa bakılsın-ister melek, ister iblis olarak görülsün, her hâlükârda akli başında insanlar değillerdi. Wells'in ütopyasına değil; İngiliz Azizler Hükümdarlığı'na benzeyen, büyüclük denemeleriyle süslenmiş askerî bir despotizm öneriyorlardı. Wells'in Nazilere karşı takındığı tutumda da benzer bir yanılğı, bu kez ters yönde olmak üzere yeniden ortaya çıkar. Hitler, tarihteki tüm savaş ağalarının ve cadı doktorlarının birleşmiş hâlidir. Bu yüzden Wells, onu saçma bir figür, geçmişten kalma bir hayalet ve neredeyse anında yok olmaya mahkûm bir varlık olarak görür. Ancak ne yazık ki bilim ile sağduyu denklemi pek geçerli değildir. Uygarlığın bir sembolü olarak görülen uçaklar, pratikte yalnızca bomba atmak için kullanılmaktadır; bu durumun kendisi, söz konusu gerçeğin simgesidir. Modern Almanya, İngiltere'ye kıyasla çok daha bilimsel ve aynı zamanda çok daha barbardır. Wells'in hayalini kurduğu ve uğruna çabaladığı şeylerin çoğu, fiziksel olarak Nazi Almanyası'nda zaten mevcuttur: Düzen, planlama, devletin bilimi desteklemesi, çelik, beton, uçaklar... Ama tüm bunlar Taş Devri'ne ait fikirlerin hizmetindedir. Bilim, hurafelerin tarafında savaşmaktadır. Ancak Wells'in bunu kabul etmesi mümkün değildir; çünkü bu, onun kendi eserlerinin temelini oluşturan dünya görüşüyle çelişir. Savaş ağaları ve cadı doktorları başarısızlığa uğramalıdır; borazan sesinden kalbi hoplamayan bir 19. yüzyıl liberalinin gözünde, sağduyulu bir dünya

⁷ Wells ile Churchill Arasındaki Tartışma -Rus Devrimi Sırasında:

Wells, Sovyet Rusya'ya yaptığı bir ziyaretin ardından, Lenin ve Bolşeviklerin amaçlarına kısmen sempati duyan bir makale kaleme aldı. Onaylanmış bir Bolşevik karşıtı olan Churchill ise, bu görüşleri yanıltıcı bularak Daily Express sayfalarında Wells'e sert şekilde karşılık verdi. Bkz. Norman ve Jeanne Mackenzie, *Zaman Gezgini: H. G. Wells'in Hayatı* (Londra: Weidenfeld & Nicolson, 1973), 327-28.

devleti mutlaka zafere ulaşmalıdır. Oysa ihanet ile bozgunculuk aynı şey değildir. Hitler bir tehdit olamaz; Jakoben bir restorasyon⁸ gibi, onun başarıya ulaşması da tarihin tersine çevrilmesi kadar imkânsızdır.

Ama benim yaşındaki (otuz sekiz) biri için H. G. Wells'te hata bulmak, bir tür baba katiliği sayılmaz mı? Bu yüzyılın başlarında düşünen insanlar, bir bakıma Wells'in yarattığı bireylerdir. Elbette herhangi bir yazarın -özellikle de eserleri hızla etki yaratan "popüler" bir yazarın- ne ölçüde etkili olduğu tartışılabilir. Ancak 1900 ile 1920 yılları arasında, en azından İngilizce yazan yazarlar arasında, gençleri Wells kadar etkileyen bir başkasının olup olmadığı konusunda şüpheliyim. Eğer Wells hiç var olmamış olsaydı, bugün hepimizin zihinsel dünyası ve dolayısıyla fiziksel gerçeklik algımız açık biçimde farklı olurdu. Ne var ki, onu yalnızca Edward döneminden ilham almış bir peygamber olarak yücelten tek yönlü hayal gücü, onu şimdi sığ ve yetersiz bir düşünür konumuna indirgemektedir. Wells gençken, bilim ile gericilik arasındaki karşıtlık bütünüyle yanlış sayılmazdı. Toplum, dar görüşlü, yüzeysel ilgilere sahip kişiler, fırsatçı iş insanları, görgüsüz beyefendiler, piskoposlar, Horace'tan⁹ alıntı yapabilen ama cebiri hiç duymamış politikacılar tarafından yönetiliyordu. Bilim henüz saygınlık kazanmamıştı ve dinî inançlar neredeyse zorunluydu. Gelenekçilik, aptallık, züppelik, vatanseverlik, hurafe ve savaş tutkusunu aynı kampta gibi görünüyordu. Dolayısıyla, bu tabloya karşı bir bakış açısı sunabilecek birine ihtiyaç vardı. 1900'lerde H. G. Wells'i keşfetmek, bir çocuk için olağanüstü bir deneyimdi. Bilmişlerin, din adamlarının ve golfçülerin dünyasında; işveren adaylarınızın size "ya bin ya in" diye emir verdiği, anne babanızın sistemli biçimde cinsel yaşamınızı çarpıttığı, okul müdürlerinizin ise Latince etiketleri nedeniyle sizi alaya aldığı bir ortamda, gezegenlerin sakinleri ve denizlerin derinlikleri hakkında bilgi verebilen; dahası, geleceğin bugünün saygın adamlarının hayal ettiği gibi olmayacağını bilen bu harika adam karşınızda duruyordu. Uçaklar henüz teknik olarak mümkün sayılmazken, Wells insanların kısa süre içinde uçabileceğini öngörüyordu. Bunu biliyordu, çünkü kendisi uçmak istiyordu ve bu yüzden de bu yönde araştırmaların mutlaka süreceğinden emindi. Buna karşılık, ben çocukken bile genel kanaat hâlâ şuydu: "Tanrı uçmamızı isteseydi, bize kanat verirdi." O dönemde¹⁰, Wright Kardeşler, makinelerini ancak elli dokuz saniyeliğine yerden kaldırabilmişti. 1914'e kadar Wells, kelimenin tam anlamıyla bir peygamberdi. Her ne kadar bazı fiziksel ayrıntılarda yanılmış olsa da onun yeni dünya vizyonu, şaşırtıcı ölçüde gerçekleşmiştir.

⁸ Jacobite Restorasyonu: II. James'in 1688 yılında ülkeyi terk etmeye zorlanmasının ardından geçen yıllarda, Stuart hanedanını yeniden tahta çıkarmaya çalışanlar, Latince'de James anlamına gelen "Jacobus" isminden türetilen "Jacobite" adıyla anılmışlardır.

⁹ Horace: MÖ 1. yüzyılda yaşamış Latin şairi Horace, özellikle kasideleri ve yergileriyle tanınmıştır.

¹⁰ Wright kardeşler . . . elli dokuz saniye: Aralık 1903'te Kuzey Carolina'da Wilbur ve Orville Wright, havadan ağır bir araçla ilk insanlı, motorlu uçuşları gerçekleştirdiler, ikinci uçuş elli dokuz saniye sürdü.

Ancak 19. yüzyıla ve askeri olmayan bir ulusa ve sınıfa ait olduğu için, zihninde tilki avcısı muhafazakârlarla simgelenen eski dünyanın muazzam gücünü kavrayamadı. Milliyetçiliğin, dinsel bağınazlığın ve feodal bağlılığın, onun akıl sağlığı olarak tanımlayacağı şeyden çok daha güçlü güçler olduğunu anlamakta yetersizdi ve hâlâ da öyledir. Karanlık Çağlardan gelen yaratıklar günümüze doğru ilerliyor ve eğer bunlar hayaletse, en azından onları yere sermek için güçlü bir büyüye ihtiyaç duyan hayaletlerdir. Faşizmi en iyi anlayanlar, ya onun altında ezilenler ya da içlerinde faşist bir damar taşıyanlardır. Yaklaşık otuz yıl önce yazılmış kaba bir kitap olan *Demir Ökçe*, *Cesur Yeni Dünya* ya da *Gelecek Şeylerin Şekli*'nden daha gerçek bir gelecek kehanetidir.¹¹ Wells'e bir denge unsuru olarak, gücün ve askerî "zaferin" kötü tınlarına karşı sağır olmayan Kipling seçilebilirdi. Hitler'in -ve bu bağlamda, ona karşı tutumu ne olursa olsun-Stalin'in de önemini Kipling anlayabilirdi.

Wells, modern dünyayı anlayacak kadar akıllı başında biridir. En büyük başarısı olan alt orta sınıf romanları, önceki savaş sırasında yarım kaldı ve bir daha asla devam etmedi. 1920'den bu yana ise yeteneklerini, kâğıttan ejderhalarla savaşarak boşa harcadı. Ama nihayetinde, boşa harcanabilecek bir yeteneğe sahip olmak, başlı başına ne kadar da önemlidir!

Kaynaklar

Orwell, George. *Selected Essays*. Edited by Stefan Collini. Oxford: Oxford University Press, 2021.

Wells, H. G. *Guide to the New World: A Handbook of Constructive World Revolution*. London: Gollancz, 1941.

———. *The Outline of History: The Whole Story of Man; Being a Plain History of Life and Mankind*. London: Cassell, 1920.

———. *The Shape of Things to Come*. London: Hutchinson, 1933.

Mackenzie, Norman, and Jeanne Mackenzie. *Zaman Gezgini: H. G. Wells'in Hayatı*. London: Weidenfeld & Nicolson, 1973.

London, Jack. *Demir Ökçe [The Iron Heel]*. New York: Macmillan, 1908.

Huxley, Aldous. *Cesur Yeni Dünya [Brave New World]*. London: Chatto & Windus, 1932.

¹¹ Demir Ökçe -Cesur Yeni Dünya - Gelecek Şeylerin Şekli: Demir Ökçe, Amerikalı yazar Jack London'ın 1908 yılında yayımlanan distopik romanıdır. Aldous Huxley'in distopik eseri Cesur Yeni Dünya ise 1932'de yayımlanmıştır. Wells, 1933 yılında bilimsel ve politik bir spekülasyon çalışması olan *The Shape of Things to Come*'i yayımlamıştır.

Telif ve Lisans Bildirimi

Bu makalenin tüm yayın ve telif hakları Journal of Academic History and Ideas / Akademik Tarih ve Düşünce Dergisi'ne aittir. Makale, dergi tarafından Creative Commons Atıf-GayriTicari 4.0 Uluslararası Lisansı (CC BY-NC 4.0) kapsamında açık erişimli olarak sunulmaktadır (<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>). Bu lisans kapsamında, makale uygun bilimsel atıf yapılması koşuluyla ve yalnızca ticari olmayan amaçlarla her türlü ortamda kullanılabilir, çoğaltılabilir ve paylaşılabilir; ancak orijinal içeriğin değiştirilmesi, dönüştürülmesi veya üzerinde türev eser üretilmesi kesinlikle yasaktır. Dergide yayımlanan çalışmaların bilimsel, hukuki ve etik sorumluluğu tamamen makale yazar(lar)ına aittir; dergi editörleri ve yayın kurulu bu içerik nedeniyle sorumlu tutulamaz. Makalenin ticari yeniden kullanımı, çeviri veya yeniden yayımlanmasına ilişkin tüm talepler, derginin editör kuruluna akademiktarihvedusunce@gmail.com adresi üzerinden iletilmelidir.